

*Екологічна етика: цінності
«внутрішні» та «зовнішні»*

- Всі види живої природи, екосистеми, природні об'єкти так як і сама людина володіють притаманною їм внутрішньою цінністю.
- К.ХХ ст., Всесвітня Хартія Природи (2000р.), в якій наголошується «...будь-яка форма життя є унікальною і заслуговує на повагу, яка б не була її корисність для людини». Всемирная Хартия Природы, 2003 // Гуманитарный экологический журнал, спецвыпуск №5.- с.123

Два основних типи цінностей природи

- *зовнішні цінності (інструментальні)*
- поділяють на матеріальні (господарські і рекреаційні цінності) і нематеріальні (етичні, естетичні, релігійні, наукові і т.д.)
- *внутрішні цінності*

Матеріальні цінності:

- *Господарська цінність* - являє собою цінність, корисну для господарства людини;
- *Рекреаційна цінність* — пов'язана з туристичним, рекреаційним використанням природних територій.

Нематеріальні цінності:

- *Історико-культурні цінності* – цінність архітектурних пам'яток та об'єкти топоніміки;
- *Релігійна цінність* – цінність відчуття дикої природи як священного простору, де проявляється свята сила;
- *Естетична цінність* – цінність краси дикої природи, що є вищим даром;
- *Цінність «дикості» природи* – цінність первозданної дикої природи та її охорони;
- *Цінність спадщини* – дика природа є ціннісною спадщиною не лише людини, а й будь-якого життя;
- *Етична цінність* – цінність природи, як джерела любові, поваги, добра і ін. це цінність можливості транслювати на природу свою турботу про благополуччя природи;

- *Символічна цінність* – цінність природних кодових образів, для передачі різноманітних значень. Природа надихає людину на створення міфів, образів – висловлюючи свої ідеї, емоції, почуття, думки;
- *Духовна цінність* – цінність місця, де можна знайти момент поєднання з творчою силою природи, цінностями Землі, віднайти екологічну мудрість, спокій і духовність;
- *Еталонна цінність* – цінність якою володіє дика природа, як зразок. Порівнюючи природні еталони з територіями господарського користування, можливо завбачати різноманітні явища, які є важливими як для науки, так і для господарства;

- *Наукова цінність* – цінність природи як ресурсу для наукових відкриттів, вивчаючи та спостерігаючи природу;
- *Цінність свободи(волі)* – цінність основного джерела інтелектуальної свободи, духовної волі як для людини, так і для будь-якого живого Іншого;
- *Музейна цінність* - цінність величезного синтетичного музею, який потрібен для подальшого розвитку людства;
- *Виховна цінність* – цінність виховання у людини почуття відповідальності, самосвідомості, терпіння і т.п.;
- *Освітня цінність* – цінність завдяки якій людина отримує інформацію про саму себе, своє місце та роль у світі розвиваючи розумові та художні здібності;
- *Екологічна цінність* – цінність, яка здатна забезпечити екологічну рівновагу на Землі, компенсувати антропогенне перетворення екосистем;
- *Цінність підтримки життя* – цінність, яка полягає у підтримці середовища проживання тваринного і рослинного життя для збереження різноманітності форм життя;
- *Цінність захисту* – цінність, яка слугує своєрідною віддушиною від індустріального суспільства;
- *Цінність натхнення* – цінність природи у наданні натхнення, народження думок та почуттів;
- *Цінність захисту від хвороб* – багато учасків дикої природи слугують своєрідним захистом від вірусів та інфекцій;
- *Неусвідомленні цінності* – цінності, які знаходяться поза розумінням людського розуму, що ще потрібно оцінити та зрозуміти.

- в ієрархії цінностей екологічна етика на найвищу сходинку ставить *гармонійне і рівноправне співтовариство людей та інших живих та неживих компонентів природи.*

Основою екологічної етики є визнання існування в основах світотворення природних сил, лише таке «одухотворене» відношення

до природи робить можливим **розуміюче відношення до природи**

- Процес одухотворення або екологізації проявляє себе у наступному:
- -відношення до природних об'єктів визначається не матеріальними, економічними, правовими або релігійними настановами, а моральними нормами і принципами;
- - моральний обов'язок і докори сумління по відношенню до природи стають частиною моральної свідомості, відбувається екологізація «традиційних» норм і принципів – «екологічна совість»;
- - поява нових моральних принципів завбачає виключення «старих» принципів корисності та цілевідповідності у відношенні з природою;
- Стає необхідністю обґрунтування і введення в дію морально-екологічного імперативу – об'єктивних вимог до людей, відповідальних за науково-технічний прогрес і використання його досягнень у практичних цілях.

